

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління,
професору ДУНАЄВУ Ігорю Володимировичу

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Круглова Віталія Вікторовича на дисертаційну роботу Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження

Наукова значущість теми, обраної Єрмаком Валерієм Олександровичем, зумовлена тим, що за сучасних економічних умов, у контексті європейської інтеграції та цифрового оновлення фінансового сектору, банківська система України дедалі виразніше постає не лише як елемент фінансового ринку, а й як важливий об'єкт державного регуляторного впливу та інституційна основа економічної стійкості держави. Її функціонування безпосередньо пов'язане з безперервністю платежів, акумулюванням і перерозподілом фінансових ресурсів, підтримкою кредитування економіки, стабільністю депозитного ринку, розвитком цифрових фінансових послуг, а також доступом громадян і бізнесу до базових фінансових сервісів. В умовах повномасштабного російського вторгнення значення банківської системи вийшло за межі традиційного фінансового посередництва, оскільки вона фактично стала складовою критичної фінансової інфраструктури держави.

Водночас досвід останніх років засвідчив, що збереження стабільності банківської системи саме по собі ще не гарантує її достатнього розвитку впливу на економіку. Для України особливо важливими залишаються питання активізації кредитування реального сектору, підтримки малого та середнього бізнесу, залучення міжнародних фінансових ресурсів, участі банків у фінансуванні відбудови, забезпечення фінансової інклюзії, захисту прав споживачів фінансових послуг і впровадження сучасних цифрових регуляторних інструментів.

За таких умов державне регулювання банківської системи має поєднувати стабілізаційну, наглядову, розвиткову, цифрову та інклюзивну логіку. Саме ця обставина визначає наукову актуальність дисертаційного дослідження. Автор обґрунтовано виходить із того, що банківська система повинна розглядатися не лише як сукупність банківських установ або об'єкт фінансового нагляду, а як складний об'єкт публічного управління, розвиток якого залежить від узгодженості цілей державної політики, повноважень суб'єктів регулювання, нормативно-правових інструментів, інституційної координації, інформаційно-аналітичного забезпечення, цифрових рішень та механізмів управлінської корекції.

Актуальність теми посилюється також євроінтеграційним контекстом. Наближення України до стандартів Європейського Союзу у сфері банківського регулювання передбачає не лише формальне оновлення нормативно-правової бази, а й посилення інституційної спроможності регуляторів, розвиток ризик-орієнтованого нагляду, удосконалення процедур врегулювання банків, захисту вкладників і споживачів фінансових послуг, забезпечення цифрової операційної стійкості та більшої прозорості управлінських рішень.

Позитивної оцінки заслуговує те, що дисертант не обмежується описом окремих інструментів банківського регулювання, а ставить питання про комплексний механізм державного регулювання розвитку банківської системи. У межах такого підходу важливим є не лише наявність відповідних інституцій чи нормативних актів, а й здатність системи публічного управління забезпечувати взаємозв'язок між стратегічними цілями, регуляторними рішеннями, результатами розвитку банківської системи, моніторингом, оцінюванням і подальшою управлінською корекцією.

Отже, тема дисертації Єрмака В. О. є своєчасною, науково обґрунтованою та практично значущою. Вона відповідає сучасним викликам державної регуляторної політики у фінансово-банківській сфері та предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень дисертації Єрмака В. О. забезпечується насамперед послідовним поєднанням теоретичного, аналітичного та прикладного рівнів дослідження. Автор не обмежується загальним описом банківської системи, а вибудовує логіку дослідження від уточнення її публічно-управлінської природи до розроблення комплексного механізму державного регулювання її розвитку.

Для досягнення мети автором сформульовано взаємопов'язані завдання, що послідовно реалізовано у трьох розділах дисертації. У першому розділі сформовано теоретико-методологічну основу дослідження. Автор розкриває зміст державного регулювання розвитку банківської системи, аналізує банківську систему як об'єкт публічного управління, систематизує механізми державного регуляторного впливу та визначає їх інклюзивний вимір.

Важливим є підхід автора до розгляду банківської системи як багаторівневого об'єкта управління, що охоплює не лише банки як фінансові установи, а й регуляторне середовище, наглядові інституції, платіжну інфраструктуру, систему гарантування вкладів, цифрові сервіси, споживачів фінансових послуг і механізми взаємодії з реальним сектором економіки. Такий підхід дозволяє обґрунтувати необхідність комплексного державного регулювання, яке не зводиться до окремих пруденційних або адміністративних інструментів.

У другому розділі автор переходить до аналізу сучасного стану та ефективності механізмів державного регулювання розвитку банківської системи України. Розглянуто інституційно-правове, інформаційно-аналітичне та цифрове забезпечення регуляторної політики, виявлено ключові проблеми й протиріччя чинної моделі регулювання. До них віднесено фрагментарність інституційної координації, домінування стабілізаційної логіки над розвитковою, недостатню спроможність регуляторної системи стимулювати довгострокове кредитування, обмежену інтегрованість цифрових інструментів у процес прийняття рішень та потребу в посиленні інклюзивного виміру.

У третьому розділі дисертант формує авторське бачення удосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України. Запропоновано стратегічні напрями вдосконалення відповідних механізмів, розроблено структурно-функціональну модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи, а також визначено підходи до його впровадження й оцінювання результативності.

Методологічну основу дисертації становлять системний аналіз, діалектичний метод, аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування й узагальнення, історико-логічний метод, порівняльний аналіз, структурно-функціональний аналіз, проблемно-орієнтований аналіз, моделювання та узагальнення практики державного регулювання. Використаний методичний інструментарій відповідає поставленим завданням і характеру досліджуваної проблематики.

Особливе значення для роботи має структурно-функціональний аналіз, за допомогою якого автор визначає суб'єктів державного регулювання, стратегічні цілі, механізми впливу, об'єкт регулювання, очікувані результати,

індикатори оцінювання та контур зворотного зв'язку. Метод моделювання використано для побудови авторської структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України.

Джерельна база роботи включає нормативно-правові акти України, аналітичні й статистичні матеріали Національного банку України, стратегічні документи розвитку фінансового сектору, матеріали Кабінету Міністрів України, документи Європейського Союзу, ОЕСР та інших міжнародних інституцій, звіти міжнародних фінансових організацій, а також наукові праці українських і зарубіжних авторів.

Загалом наукові положення, висновки та рекомендації є логічно взаємопов'язаними. Виявлені у другому розділі проблеми й протиріччя отримують продовження в авторських пропозиціях третього розділу, а структурно-функціональна модель комплексного механізму узгоджується з метою, завданнями, об'єктом і предметом дисертаційного дослідження.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів

Новизна одержаних результатів полягає у тому, що автор запропонував цілісне бачення державного регулювання розвитку банківської системи України як управлінського процесу, який поєднує стабілізаційні, розвиткові, цифрові, інституційні та інклюзивні складові. Такий підхід дозволяє розглядати банківську систему не лише як об'єкт банківського нагляду, а як складний елемент публічного управління економічною стійкістю та відновленням держави.

Найбільш вагомим результатом, сформульованим автором на рівні «вперше», є обґрунтування структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Запропонована модель дозволяє представити державне регулювання не як сукупність розрізнених нормативно-правових, наглядових, фінансово-економічних чи цифрових інструментів, а як цілісну управлінську систему, що включає суб'єктів регулювання, стратегічні цілі, комплекс механізмів впливу, банківську систему як об'єкт регулювання, очікувані результати, систему оцінювання та управлінську корекцію.

Принциповою рисою авторської конструкції є наявність контуру зворотного зв'язку. Дисертант обґрунтовує його не як формальне завершення регуляторного циклу, а як постійно діючий елемент системи державного регулювання. Результати моніторингу та оцінювання мають повертатися до процесу прийняття регуляторних рішень і використовуватися для подальшого уточнення цілей, інструментів, процедур та пріоритетів державного впливу на банківську систему.

На рівні «удосконалено» автором запропоновано підхід до впровадження комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Його сутність полягає в узгодженні стратегічних цілей, повноважень суб'єктів регулювання, нормативно-правових, інституційно-організаційних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних, цифрових та інклюзивно-розвиткових засобів впливу з очікуваними результатами розвитку банківської системи.

Удосконалено також систему оцінювання результативності комплексного механізму. Її перевагою є ширший підхід до розуміння результативності державного регулювання. Автор пропонує враховувати не лише показники фінансової стійкості та дотримання регуляторних вимог, а й кредитно-інвестиційні, інституційні, інформаційно-аналітичні, цифрові, інклюзивні, євроінтеграційні та коригувальні індикатори.

Подальшого розвитку набули понятійно-категоріальний апарат дослідження державного регулювання розвитку банківської системи; положення щодо банківської системи як стратегічного об'єкта публічного управління; наукове обґрунтування інклюзивного виміру державного регулювання; підходи до інформаційно-аналітичного забезпечення регуляторних рішень.

Наукова цінність запропонованого підходу визначається його комплексністю. Автор поєднує стабілізаційну, розвиткову, цифрову та інклюзивну складові державної регуляторної політики, що дозволяє розглядати банківську систему не лише як сферу підтримання фінансової стабільності, а й як інституційний ресурс економічного відновлення, фінансової доступності та європейської інтеграції України.

Достовірність отриманих результатів забезпечується використанням належної джерельної бази, відповідністю методів поставленим завданням, логічною послідовністю аргументації, апробацією основних положень у наукових публікаціях та узгодженістю авторських висновків із проведенням аналізом.

Практичне значення одержаних результатів

Прикладна цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що запропоновані автором положення можуть бути використані для вдосконалення державної регуляторної політики у банківській сфері, підвищення узгодженості дій суб'єктів регулювання та формування більш результативної моделі участі банківської системи у фінансуванні економічного відновлення України. Запропонована структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України може бути використана під час

розроблення, оновлення та реалізації стратегічних і програмних документів розвитку фінансового сектору, визначення пріоритетів регуляторної політики, посилення координації між суб'єктами державного регулювання, удосконалення системи оцінювання результативності регуляторних рішень та формування механізмів управлінської корекції.

Практичний інтерес становить запропоноване автором поєднання стабілізаційних і розвиткових завдань державного регулювання. Такий підхід дозволяє уникнути надмірного звуження регуляторної політики до підтримання поточної фінансової стійкості та водночас не ігнорувати потребу в активізації кредитної, інвестиційної та інклюзивної функцій банківської системи.

Важливим прикладним результатом є обґрунтування ролі інформаційно-аналітичного та цифрового забезпечення. Використання відповідних інструментів може підвищити якість моніторингу банківських ризиків, оперативність виявлення відхилень, обґрунтованість регуляторних рішень, прозорість оцінювання їх наслідків та здатність системи державного регулювання до своєчасної корекції.

Результати дисертації можуть бути корисними для органів державної влади, Національного банку України, інших суб'єктів публічного управління, аналітичних центрів, освітніх установ, а також для учасників процесу формування політики післявоєнного відновлення, розвитку фінансової інклюзії, цифрової модернізації банківських послуг та підтримки кредитування реального сектору економіки.

Окремі положення роботи можуть застосовуватися в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін з публічного управління та адміністрування, державної економічної політики, банківського регулювання, фінансової безпеки, монетарної політики, цифрового врядування та розвитку фінансового сектору.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Публікаційна активність здобувача є достатньою для підтвердження апробації основних положень дисертації. Результати дослідження представлено у 13 наукових працях, серед яких одна стаття у виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, п'ять статей у наукових фахових виданнях України, шість апробаційних публікацій і одна публікація у колективній монографії. Тематика наукових публікацій охоплює питання фінансової інклюзії, фінансової грамотності, цифрової трансформації банківської системи, впровадження технологій штучного інтелекту, мобільних фінансових послуг, блокчейн-технологій, міжнародної технічної та фінансової

допомоги для відновлення банківської системи, ролі банків у розвитку територіальних громад, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Стаття, опублікована у виданні, що індексується у Scopus, змістовно пов'язана з питаннями фінансової інклюзії та її впливу на економічне зростання. Зазначене кореспондується з одним із важливих положень дисертації щодо інклюзивного виміру державного регулювання розвитку банківської системи.

Фахові публікації здобувача безпосередньо пов'язані з ключовими напрямками дисертації, зокрема з державним регулюванням впровадження штучного інтелекту в банківській системі, фінансовою грамотністю та інклюзією, міжнародною допомогою для відновлення банківської системи, а також розвитком банківської системи у період повоєнного відновлення.

Публікації апробаційного характеру доповнюють основну логіку дослідження та засвідчують поступове формування авторського наукового бачення щодо ролі банківської системи у розвитку територіальних громад, цифровізації фінансових послуг, використання блокчейн-технологій, реформування банківської системи в умовах децентралізації та європейської інтеграції.

У публікаціях, підготовлених у співавторстві, конкретизовано особистий внесок здобувача. Сукупність представлених праць забезпечує належне висвітлення основних результатів дисертації та підтверджує їх апробацію в науковому середовищі.

Оцінка структури, змісту та оформлення дисертації

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура роботи відповідає загальній логіці дослідження та забезпечує послідовний перехід від теоретичного обґрунтування проблеми до аналізу чинної регуляторної моделі та формування авторських пропозицій щодо її вдосконалення.

Перший розділ формує теоретичну та категоріальну основу дослідження. Другий розділ виконує аналітико-діагностичну функцію, оскільки в ньому розкрито сучасний стан і проблеми механізмів державного регулювання розвитку банківської системи. Третій розділ містить основні авторські пропозиції, зокрема стратегічні напрями вдосконалення механізмів державного регулювання, структурно-функціональну модель комплексного механізму та підходи до його впровадження й оцінювання результативності.

Заслуговує на позитивну оцінку послідовність «теоретичне обґрунтування, аналіз регуляторної практики, виявлення проблем, авторська модель, оцінювання результативності», яка простежується протягом усієї

роботи. Така логіка дозволяє пов'язати зміст розділів із поставленими завданнями та отриманими результатами.

Текст роботи загалом має науковий характер. Рисунки й таблиці використовуються для систематизації авторських положень, візуалізації логіки комплексного механізму та узагальнення результатів аналізу. Загальні висновки відповідають поставленим завданням і відображають основні результати проведеного дослідження.

Зміст дисертації відповідає її назві, об'єкту і предмету дослідження. Банківська система розглядається автором через механізми державного регулювання, інституції, управлінські процедури, інформаційно-аналітичні й цифрові інструменти, оцінювання результативності та управлінську корекцію, що забезпечує відповідність предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дотримання академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про дотримання Єрмаком В. О. вимог академічної доброчесності. Наукові положення, які подані як авторські, мають самостійний характер і логічно пов'язані із загальною концепцією дослідження. Використані у роботі нормативно-правові акти, статистичні матеріали, аналітичні документи, наукові джерела та положення інших авторів супроводжуються відповідними бібліографічними посиланнями. У публікаціях, підготовлених у співавторстві, визначено особистий внесок здобувача.

Підстав для висновку про наявність академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів під час аналізу дисертаційної роботи не встановлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи зміст дисертаційної роботи, її теоретичну аргументацію, прикладну спрямованість та відповідність спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», доцільно звернути увагу на окремі дискусійні питання, які можуть бути уточнені автором під час публічного захисту та в подальших наукових дослідженнях.

1. Центральним результатом дисертації є структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Позитивно слід оцінити те, що автор поєднує у ній суб'єктів державного регулювання, стратегічні цілі, механізми впливу, об'єкт регулювання, очікувані результати, систему оцінювання та контур зворотного зв'язку. Водночас для практичного використання такої моделі доцільно було б детальніше розкрити алгоритм її впровадження. Йдеться не лише про загальну логіку функціонування комплексного механізму, а й про

послідовність дій суб'єктів державного регулювання, визначення відповідальних інституцій, необхідних ресурсів, часових горизонтів реалізації, процедур моніторингу та критеріїв переходу від оцінювання результатів до управлінської корекції.

На мою думку, подальша конкретизація такого алгоритму могла б передбачати етапи: визначення стратегічних цілей регуляторної політики; розподіл функцій між суб'єктами державного регулювання; добір інструментів відповідно до поточного стану банківської системи; визначення показників результативності; організацію моніторингу; оцінювання відхилень; прийняття коригувальних рішень; повторну оцінку їх наслідків. Зазначене дозволило б посилити прикладну цінність запропонованої моделі та зробити її більш придатною для використання в управлінській практиці.

2. У дисертації автор справедливо наголошує на необхідності адаптації державного регулювання банківської системи до змін зовнішнього середовища, зокрема до воєнних ризиків, цифрової трансформації, європейської інтеграції та потреб післявоєнного відновлення. Такий підхід є обґрунтованим, оскільки банківська система функціонує в умовах високої динаміки ризиків і потребує регуляторної моделі, здатної реагувати на зміну економічних, безпекових і технологічних параметрів. Разом із тим адаптивність державного регулювання доцільно було б чіткіше розкрити через відмінності між режимами функціонування банківської системи у мирний період, під час правового режиму воєнного стану та у період післявоєнного відновлення. У кожному зі вказаних режимів співвідношення стабілізаційних і розвиткових завдань, допустимий рівень регуляторної гнучкості, роль державних програм, пріоритети кредитування, вимоги до цифрової стійкості та механізми захисту споживачів можуть суттєво відрізнятися.

Відповідно, доцільним напрямом подальшого розвитку запропонованого механізму є конкретизація критеріїв переходу між такими режимами, визначення пріоритетних інструментів для кожного з них та розмежування стабілізаційних, відновлювальних і розвиткових регуляторних дій. Вказане дозволило б чіткіше показати, як саме комплексний механізм може працювати в різних управлінських ситуаціях, не перетворюючись на надто загальну модель.

3. Важливою перевагою дисертації є розгляд державного регулювання банківської системи як багатосуб'єктної системи. Автор враховує роль Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, державних банків та інших інституцій. Такий підхід відповідає реальній складності регуляторної архітектури у банківській сфері. Водночас

саме багатосуб'єктність створює ризики дублювання функцій, фрагментарності регуляторних рішень, неузгодженості стратегічних документів, різного трактування пріоритетів і недостатньої швидкості реагування на кризові ситуації. У зв'язку з цим подальшої конкретизації потребують організаційні механізми координації між ключовими суб'єктами державного регулювання.

На мою думку, у межах запропонованої моделі доцільно було б чіткіше визначити, які саме координаційні інструменти мають забезпечувати узгодженість рішень: спільні стратегічні документи, міжінституційний обмін даними, погоджені індикатори моніторингу, кризові протоколи, спільні робочі групи, регулярне оцінювання результативності регуляторних заходів. Така деталізація посилила б інституційний блок дисертації та дала б змогу краще показати, як комплексний механізм може працювати в умовах розподілених повноважень.

4. Значну увагу в дисертації приділено цифровому та інформаційно-аналітичному забезпеченню державного регулювання розвитку банківської системи. Автор слушно пов'язує якість регуляторних рішень із наявністю достовірних даних, аналітичних інструментів, цифрового моніторингу, кібербезпеки та здатності суб'єктів регулювання використовувати інформацію для оцінювання ризиків і коригування політики. Водночас перспективи використання SupTech і RegTech у системі державного регулювання банківської системи могли б бути розкриті більш детально. Йдеться про цифрові технології, які дозволяють автоматизувати наглядові процеси, обробляти великі масиви регуляторних даних, виявляти аномалії, оцінювати ризики в режимі, близькому до реального часу, підвищувати якість звітності та зменшувати регуляторне навантаження на банки.

У цьому контексті доцільно було б уточнити, яке місце SupTech і RegTech можуть займати у цифровому механізмі державного регулювання розвитку банківської системи України, які функції вони можуть виконувати, які ризики їх впровадження слід враховувати та яким чином результати автоматизованого аналізу можуть бути включені до контуру зворотного зв'язку й управлінської корекції. Така конкретизація посилила б цифровий блок дисертації та відповідала б сучасним тенденціям розвитку банківського нагляду.

Водночас хочу зазначити, що висловлені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер та стосуються подальшого розвитку й практичного уточнення окремих положень запропонованого механізму. Вони не ставлять під сумнів наукову новизну одержаних результатів, досягнення поставленої мети дослідження та загальну позитивну оцінку

дисертаційної роботи, а радше окреслюють перспективні напрями подальших наукових розвідок автора у сфері державного регулювання розвитку банківської системи України.

Загальний висновок

Проведений аналіз дисертаційної роботи Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» дає підстави стверджувати, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, у якому запропоновано теоретично обґрунтований та практично орієнтований підхід до вдосконалення державного регулювання банківської системи України. Автором сформовано власну концептуальну позицію щодо банківської системи як стратегічного об'єкта публічного управління, розвиток якого залежить від узгодженості державної політики, регуляторних механізмів, інституційної взаємодії, цифрової трансформації, інформаційно-аналітичного забезпечення, фінансової інклюзії та управлінської корекції. Обґрунтування комплексного механізму дозволило автору перейти від аналізу окремих регуляторних інструментів до цілісної управлінської конструкції.

Найбільш вагомим результатом є розроблена структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України, яка поєднує нормативно-правовий, інституційно-організаційний, фінансово-економічний, інформаційно-аналітичний, цифровий та інклюзивно-розвитковий механізми. Наявність контуру зворотного зв'язку та управлінської корекції забезпечує можливість використання результатів моніторингу й оцінювання для перегляду регуляторних рішень, уточнення інструментів державного впливу та підвищення результативності державної регуляторної політики у банківській сфері.

Наукові положення та висновки є логічно взаємопов'язаними, мають належний рівень обґрунтованості та відповідають поставленим завданням дослідження.

Практична спрямованість роботи проявляється у формуванні моделі, яка може бути використана для вдосконалення стратегічних і програмних документів розвитку фінансового сектору, посилення інституційної координації, розвитку цифрового нагляду, оцінювання результативності регуляторних рішень, підтримки кредитування економіки та розширення фінансової інклюзії.

Основні результати дисертаційного дослідження відображені у наукових публікаціях здобувача та пройшли апробацію у науковому середовищі. Зміст дисертації відповідає її назві, меті, об'єкту та предмету

дослідження, а характер отриманих результатів відповідає предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

За структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Враховуючи актуальність теми дослідження, належний теоретико-методологічний рівень роботи, обґрунтованість та наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне і практичне значення, вважаю, що дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Єрмак Валерій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент

професор кафедри соціології і публічного управління

Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»,

доктор наук з державного управління, професор

Віталій КРУГЛОВ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 22:11:18 23.08.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Круглова В.В. на дисертацію Єрмака В.О..pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук Круглова В.В. на дисертацію Єрмака В.О..pdf
Розмір файлу без підпису: 238.1 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ

П.І.Б.: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2587704732

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 22:11:17 23.08.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000086EF52018364B106

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.08.19 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління,
професору ДУНАЄВУ Ігорю Володимировичу

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора, доцента кафедри управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України Сергія Вікторовича Майстра на дисертаційну роботу Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження

Наукова й практична значущість дисертаційної роботи Єрмака Валерія Олександровича визначається тим, що розвиток банківської системи України в сучасних умовах безпосередньо пов'язаний із фінансовою стійкістю держави, здатністю економіки адаптуватися до воєнних ризиків, підтриманням критичної платіжної інфраструктури та формуванням ресурсної бази для післявоєнного відновлення. В умовах повномасштабного російського вторгнення банківська система України набула значення одного з інституційних елементів фінансової безпеки держави та забезпечення безперервності базових економічних процесів. Вона підтримує стабільність розрахунків, довіру вкладників, доступ населення і бізнесу до фінансових послуг, реалізацію державних програм, обслуговування бюджетних і соціальних платежів, а також фінансування реального сектору економіки. За цих обставин її стійкість і здатність до розвитку набувають значення не тільки для фінансового ринку, а й для системи публічного управління загалом.

Особливої ваги тема набуває з позицій економічної та фінансової безпеки держави. Стан банківської системи впливає на спроможність держави протидіяти кризовим явищам, забезпечувати ліквідність фінансового сектору, підтримувати довіру до національної валюти, запобігати дестабілізації платіжної інфраструктури, обмежувати системні ризики та створювати передумови для відновлення інвестиційної активності. Тому питання державного регулювання розвитку банківської системи не може розглядатися

ізолювано від ширшого контексту національної стійкості, економічної безпеки та публічного управління кризовими процесами.

Важливим є те, що автор розглядає державне регулювання банківської системи не як сукупність окремих нормативних або наглядових процедур, а як комплексний управлінський вплив, спрямований одночасно на підтримання стабільності, стимулювання розвитку, цифрову модернізацію, фінансову інклюзію, захист споживачів і узгодження національної регуляторної практики з європейськими підходами.

Актуальність дослідження посилюється також тим, що для України сьогодні важливо не лише зберегти функціональність банківської системи, а й забезпечити її спроможність бути активним учасником економічного відновлення. Це потребує такої моделі державного регулювання, яка поєднувала б пруденційну обережність із розвитковими завданнями, фінансову стабільність із доступністю кредитування, цифрову інноваційність із належним рівнем захисту прав споживачів фінансових послуг.

Отже, тема дисертаційної роботи Єрмака В. О. є актуальною, своєчасною та такою, що відповідає предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», оскільки в центрі дослідження перебувають саме механізми державного регуляторного впливу на розвиток стратегічно важливої інституційної системи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість положень дисертації забезпечується цілісною логікою дослідження, у межах якої теоретичні узагальнення поєднані з аналізом сучасної регуляторної практики та формуванням прикладних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України.

Мета роботи орієнтована на обґрунтування теоретичних засад, розроблення структурно-функціональної моделі комплексного механізму та формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України. Сформульовані автором завдання охоплюють теоретичний, аналітичний і прикладний рівні дослідження, що дозволяє послідовно перейти від з'ясування сутності досліджуваного явища до розроблення авторської моделі.

У першому розділі дисертації розкрито теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку банківської системи. Автор досліджує банківську систему як об'єкт публічного управління, уточнює зміст відповідних механізмів державного регулювання та обґрунтовує значення

інклюзивного виміру. Такий підхід дозволяє вивести проблематику банківського регулювання за межі вузькофінансового аналізу і розглянути її в контексті державної політики, інституційної взаємодії та суспільної значущості банківської системи.

У другому розділі здійснено аналіз сучасного стану та ефективності механізмів державного регулювання розвитку банківської системи України. Увагу приділено інституційно-правовому, інформаційно-аналітичному та цифровому забезпеченню, а також проблемам, які стримують розвитковий потенціал банківської системи. Серед таких проблем автор виокремлює фрагментарність координації, недостатню інтегрованість цифрових інструментів, обмеженість стимулювання довгострокового кредитування, складність поєднання стабілізаційної та розвиткової функцій.

Третій розділ містить авторські пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи. У ньому визначено стратегічні напрями вдосконалення механізмів регуляторного впливу, запропоновано структурно-функціональну модель комплексного механізму та сформовано підходи до її впровадження й оцінювання результативності. Саме ця частина роботи засвідчує прикладну спрямованість дисертації, оскільки автор переходить від аналізу проблем до конструювання управлінського рішення.

Методологічну основу дослідження становлять системний аналіз, діалектичний метод, аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування й узагальнення, історико-логічний метод, порівняльний аналіз, структурно-функціональний аналіз, проблемно-орієнтований аналіз, моделювання та узагальнення практики державного регулювання. Використання зазначених методів є обґрунтованим з огляду на складність об'єкта дослідження та міждисциплінарний характер проблематики.

Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти України, офіційні аналітичні й статистичні матеріали Національного банку України, стратегічні документи розвитку фінансового сектору, матеріали Кабінету Міністрів України, документи Європейського Союзу, ОЕСР та інших міжнародних інституцій, звіти міжнародних фінансових організацій, а також наукові праці українських і зарубіжних дослідників.

Загалом висновки дисертації логічно випливають зі змісту проведеного дослідження, відповідають поставленим завданням і мають достатній рівень наукової аргументації. Рекомендації автора є прикладно орієнтованими та можуть бути використані для вдосконалення державної регуляторної політики у банківській сфері.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна результатів дисертації полягає у формуванні цілісного підходу до державного регулювання розвитку банківської системи України як до управлінського процесу, що має поєднувати стабілізаційну, розвиткову, інституційну, цифрову, інформаційно-аналітичну та інклюзивну складові.

Найбільш вагомим результатом дисертації є розроблення структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Запропонована модель дає можливість представити державне регулювання не як набір окремих регуляторних заходів, а як взаємопов'язану систему, що включає суб'єктів регулювання, стратегічні цілі, комплекс механізмів впливу, банківську систему як об'єкт регулювання, очікувані результати, моніторинг, оцінювання та управлінську корекцію.

Суттєвою перевагою авторського підходу є акцент на контурі зворотного зв'язку. У дисертації обґрунтовано, що результати моніторингу й оцінювання мають використовуватися не лише для фіксації стану банківської системи, а й для уточнення регуляторних цілей, зміни інструментів впливу, коригування управлінських рішень та підвищення результативності державної політики.

У роботі удосконалено підхід до впровадження комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. У межах цього підходу автор показує, що результативність державного регулювання залежить від узгодженості стратегічних орієнтирів, інституційних повноважень, нормативно-правових рішень, фінансово-економічних стимулів, цифрових інструментів, інформаційно-аналітичного забезпечення та очікуваних результатів розвитку банківської системи.

Науково значущим є також удосконалення системи оцінювання результативності комплексного механізму. Автор пропонує враховувати не лише стабілізаційні індикатори, а й кредитно-інвестиційні, інституційні, інформаційно-аналітичні, цифрові, інклюзивні, євроінтеграційні та коригувальні показники. Такий підхід дозволяє повніше оцінювати результативність державного регулювання з позицій не тільки поточної стійкості, а й довгострокового розвитку.

Подальшого розвитку набули положення щодо розуміння банківської системи як стратегічного об'єкта публічного управління; наукове бачення інклюзивного виміру державного регулювання; підходи до інформаційно-аналітичного забезпечення регуляторних рішень; положення щодо взаємозв'язку стабільності, розвитку, цифрової трансформації та фінансової доступності.

Достовірність одержаних результатів забезпечується використанням репрезентативної джерельної бази, відповідністю методів поставленим завданням, логічною послідовністю викладу, узгодженістю висновків із проведеним аналізом та апробацією основних положень у наукових публікаціях здобувача.

Практичне значення одержаних результатів

Практична цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що запропоновані автором положення можуть бути використані для вдосконалення державної регуляторної політики у банківській сфері, підвищення ефективності інституційної взаємодії та посилення розвитку потенціалу банківської системи України.

Запропонована структурно-функціональна модель комплексного механізму може бути корисною під час оновлення стратегічних і програмних документів розвитку фінансового сектору, формування регуляторних пріоритетів, удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення, розвитку цифрових регуляторних інструментів, оцінювання результативності державного регулювання та забезпечення управлінської корекції.

Окреме прикладне значення має поєднання стабілізаційної та розвиткової логіки державного регулювання. Такий підхід дозволяє розглядати банківську систему не лише як сферу забезпечення фінансової стабільності, а й як інституційний ресурс економічного відновлення, підтримки підприємництва, кредитування реального сектору та розширення доступу до фінансових послуг.

Важливим є також те, що результати дослідження можуть бути використані у процесі формування політики фінансової інклюзії, цифрової модернізації банківських послуг, підвищення захисту прав споживачів, удосконалення регуляторного супроводу банківських інновацій та підготовки управлінських рішень щодо участі банківської системи у післявоєнному відновленні України.

Положення дисертації можуть бути корисними для органів державної влади, Національного банку України, інших суб'єктів публічного управління, аналітичних центрів, освітніх установ, а також для розробників стратегічних документів у сфері розвитку фінансового сектору та економічного відновлення.

Крім того, окремі результати роботи можуть застосовуватися в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін з публічного управління та адміністрування, державної економічної політики, фінансової

безпеки, банківського регулювання, цифрового врядування та розвитку фінансового сектору.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Публікації здобувача достатньо повно відображають основні положення дисертаційного дослідження. Результати роботи представлено у 13 наукових працях, серед яких одна стаття у виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, п'ять статей у наукових фахових виданнях України, шість апробаційних публікацій і одна публікація у колективній монографії.

Зміст публікацій пов'язаний з основними напрямками дисертації. У них розкрито питання фінансової інклюзії, фінансової грамотності, цифрової трансформації банківської системи, використання технологій штучного інтелекту, мобільних фінансових послуг, блокчейн-технологій, міжнародної технічної та фінансової допомоги, розвитку банківської системи у період повоєнного відновлення, ролі банківської системи у розвитку територіальних громад та євроінтеграційного реформування банківського сектору.

Стаття, опублікована у виданні, що індексується у Scopus, змістовно кореспондується з інклюзивним виміром дослідження, оскільки стосується ролі фінансової інклюзії в економічному зростанні. Фахові статті здобувача розкривають ключові аспекти теми дисертації, зокрема державне регулювання цифрових і технологічних змін у банківській системі, фінансову грамотність, відновлення банківської системи та залучення міжнародної допомоги.

Публікації апробаційного характеру підтверджують послідовність формування авторської наукової позиції та охоплюють окремі аспекти цифровізації фінансових послуг, мобільного банкінгу, блокчейн-технологій, інвестиційної політики, розвитку територіальних громад і реформування банківської системи в умовах децентралізації та європейської інтеграції.

У працях, виконаних у співавторстві, визначено особистий внесок Єрмака В. О. Сукупність опублікованих праць дає підстави стверджувати, що основні результати дисертаційного дослідження належним чином висвітлено та апробовано в науковому середовищі.

Оцінка структури, змісту та оформлення дисертації

Структура дисертаційної роботи відповідає її меті, завданням і загальній логіці дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Перший розділ має теоретико-методологічний характер і формує понятійно-категоріальну основу дослідження. Другий розділ містить аналіз

сучасного стану та ефективності механізмів державного регулювання розвитку банківської системи України. Третій розділ присвячено обґрунтуванню стратегічних напрямів удосконалення державного регулювання, розробленню структурно-функціональної моделі комплексного механізму та визначенню підходів до її впровадження й оцінювання результативності.

Зміст розділів взаємопов'язаний і забезпечує послідовне розкриття теми дисертації. Теоретичні положення першого розділу використовуються для аналізу другого розділу, а виявлені проблеми й протиріччя отримують продовження у пропозиціях третього розділу.

Текст дисертації має науковий характер, виклад є послідовним і аргументованим. Рисунки та таблиці застосовано для систематизації теоретичних положень, узагальнення аналітичних результатів і візуалізації авторської моделі комплексного механізму.

Зміст роботи відповідає її назві, об'єкту, предмету, меті та завданням. Дисертація виконана в межах спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», оскільки банківська система розглядається автором крізь призму державного регулювання, публічно-управлінських механізмів, інституційної взаємодії, стратегічних цілей, оцінювання результативності та управлінської корекції.

Дотримання академічної доброчесності

Аналіз дисертаційної роботи свідчить про дотримання Єрмаком В. О. принципів академічної доброчесності. Авторські положення, висновки та рекомендації мають самостійний характер і належним чином інтегровані у структуру дослідження. Використані нормативно-правові акти, статистичні матеріали, аналітичні документи, міжнародні джерела, а також положення українських і зарубіжних авторів супроводжуються відповідними посиланнями. У наукових публікаціях, виконаних у співавторстві, зазначено особистий внесок здобувача. Підстав для висновку про наявність академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації результатів під час аналізу дисертаційної роботи не встановлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Єрмака В. О., її актуальність, практичну спрямованість та відповідність спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», вважаю за необхідне звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер і можуть бути уточнені автором під час публічного захисту.

1. У дисертації банківська система України розглядається як важливий об'єкт державного регулювання та публічного управління, а її розвиток пов'язується із забезпеченням фінансової стабільності, кредитуванням економіки, цифровою трансформацією, фінансовою інклюзією та участю у післявоєнному відновленні. Така постановка проблеми є обґрунтованою і відповідає сучасним викликам розвитку державної регуляторної політики. Водночас у роботі доцільно було б більш чітко інтегрувати проблематику економічної безпеки держави до системи оцінювання результативності комплексного механізму. Банківська система є не лише елементом фінансового ринку, а й важливою складовою національної стійкості, тому показники її розвитку доцільно пов'язувати з параметрами фінансової безпеки, платіжної стабільності, довіри до фінансових інститутів, захищеності вкладників, стійкості критичної фінансової інфраструктури та спроможності банків підтримувати реальний сектор економіки в умовах кризових впливів.

На мою думку, включення окремого безпекового блоку до системи оцінювання могло б посилити прикладне значення запропонованої моделі та дозволило б краще показати зв'язок між розвитком банківської системи, економічною безпекою та публічно-управлінською стійкістю держави.

2. Автор обґрунтовано приділяє увагу європейській інтеграції як одному з ключових контекстів удосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України. У роботі слушно зазначається, що гармонізація національного регуляторного середовища з європейськими підходами має стосуватися не лише нормативно-правової бази, а й інституційної спроможності, нагляду, цифрових інструментів, захисту споживачів і прозорості регуляторної політики. Разом із тим євроінтеграційний напрям міг би бути розкритий із більшою увагою до пріоритетності та послідовності імплементації відповідних змін. Зокрема, потребує додаткового пояснення, які саме напрями гармонізації мають бути першочерговими для України: банківський нагляд, процедури врегулювання неплатоспроможних банків, система гарантування вкладів, платіжні послуги, захист прав споживачів фінансових послуг, цифрова операційна стійкість чи регулювання банківських інновацій.

Доцільним було б також окреслити коротко-, середньо- та довгострокові пріоритети такої гармонізації з урахуванням воєнних обмежень, інституційних ресурсів держави та потреб післявоєнного відновлення. Це дозволило б посилити практичну спрямованість євроінтеграційного блоку дисертації.

3. У дисертації значна увага приділяється цифровізації банківської системи, відкритому банкінгу, цифровим фінансовим послугам, інформаційно-аналітичному забезпеченню та кібербезпеці. Це є важливою

перевагою роботи, оскільки сучасний розвиток банківської системи дедалі більше залежить від цифрових каналів взаємодії між банками, державою, бізнесом і громадянами. Водночас у межах цифрового та інклюзивного виміру державного регулювання доцільно було б детальніше розкрити питання захисту споживачів фінансових послуг в інформаційному суспільстві. Йдеться не лише про доступність банківських сервісів, а й про безпеку дистанційного обслуговування, протидію шахрайству, захист персональних даних, прозорість умов цифрових фінансових продуктів, зрозумілість інформації для споживачів, ефективність механізмів розгляду скарг і захист вразливих груп населення.

Таке уточнення дозволило б повніше показати, що цифровий розвиток банківської системи має оцінюватися не тільки через швидкість, технологічність і доступність послуг, а й через здатність державного регулювання забезпечити безпечне, прозоре та справедливе середовище для користувачів фінансових послуг.

4. Одним із важливих положень дисертації є спроба поєднати стабілізаційну і розвиткову логіку державного регулювання банківської системи. Автор справедливо виходить із того, що в умовах бойових дій на території України та в період післявоєнного відновлення регуляторна політика має не лише підтримувати фінансову стійкість банків, а й створювати умови для кредитування економіки, підтримки підприємництва, залучення інвестицій та розширення фінансової інклюзії. Разом із тим подальшої конкретизації потребує питання балансу між жорсткими пруденційними вимогами та необхідністю активізації розвиткових функцій банківської системи. Надмірне послаблення регуляторних вимог може створювати ризики для стабільності банківського сектору, тоді як надмірна консервативність регулювання може стримувати кредитування, банківські інновації та участь банків у фінансуванні відновлення.

У цьому контексті доцільно було б чіткіше показати, за яких умов і за допомогою яких інструментів держава може підтримувати кредитну та інвестиційну активність банків без створення надмірних системних ризиків. Така деталізація посилює аргументацію щодо практичного застосування запропонованого комплексного механізму у воєнний та післявоєнний періоди.

Зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, мають дискусійний і рекомендаційний характер та спрямовані на подальше поглиблення окремих положень дослідження. Вони можуть бути враховані автором у наступних наукових розвідках, присвячених розвитку механізмів державного регулювання банківської системи України в умовах безпекових викликів, цифрової трансформації та повоєнного відновлення.

Загальний висновок

Аналіз дисертаційної роботи Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» дає підстави для висновку, що вона є завершеним, самостійним і змістовно цілісним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано теоретичні засади, розроблено структурно-функціональну модель комплексного механізму та сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України. У роботі сформовано науково обґрунтоване бачення банківської системи як об'єкта публічного управління, розвиток якого залежить від узгодженості державної політики, регуляторних механізмів, інституційного забезпечення, цифрової трансформації, інформаційно-аналітичного супроводу, фінансової інклюзії та системи зворотного зв'язку.

Найбільш вагомим результатом дисертації є структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України, яка поєднує нормативно-правову, інституційно-організаційну, фінансово-економічну, інформаційно-аналітичну, цифрову та інклюзивно-розвиткову складові.

Запропонований підхід дозволяє розглядати державне регулювання банківської системи як цілісний управлінський процес, у межах якого результати моніторингу й оцінювання використовуються для подальшого коригування регуляторних рішень та підвищення результативності державної політики.

Наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними і відповідають поставленим завданням дослідження. Практична спрямованість роботи проявляється у можливості використання її результатів для вдосконалення регуляторної політики у банківській сфері, розвитку фінансової інклюзії, цифрової модернізації, підтримки кредитування економіки та забезпечення фінансових передумов післявоєнного відновлення України.

Основні результати дисертаційного дослідження відображені у наукових публікаціях здобувача та пройшли необхідну апробацію. Зміст роботи відповідає її назві, меті, об'єкту і предмету дослідження, а характер одержаних результатів відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

За структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Враховуючи актуальність теми, належний теоретико-методологічний рівень дисертації, обґрунтованість і наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, вважаю, що дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Єрмак Валерій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління, професор,
доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту
Національного університету
цивільного захисту України

Сергій МАЙСТРО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:46:11 23.08.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Майстра С.В. на дисертацію Єрмака В.О..pdf
Розмір файлу з підписом: 329.7 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук Майстра С.В. на дисертацію Єрмака В.О..pdf
Розмір файлу без підпису: 274.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: МАЙСТРО СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

П.І.Б.: МАЙСТРО СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2677817515

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:46:07
23.08.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000F3595001E100A907

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для архівного зберігання (PAdES-B-LTA)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.08.19 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
Дунаєву Ігорю Володимировичу

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента – завідувачки кафедри фінансів, банківської справи та страхування економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктора економічних наук, доцента **Глушенко Ольги Вікторівни** на дисертаційну роботу Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування актуальності теми дисертації

Актуальність дисертаційного дослідження Єрмака Валерія Олександровича на тему «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» зумовлена особливою роллю банківської системи у забезпеченні фінансової стабільності держави, безперервності платіжної інфраструктури, акумулювання та перерозподілу фінансових ресурсів, кредитування економіки, підтримки малого і середнього бізнесу, фінансової інклюзії населення та реалізації завдань післявоєнного відновлення України.

В умовах повномасштабного російського вторгнення банківська система України продемонструвала здатність зберігати операційну стійкість, забезпечувати безперервність платежів, підтримувати довіру вкладників та виконувати функцію критично важливої фінансової інфраструктури. Водночас сучасні виклики засвідчили, що чинна модель державного регулювання банківської системи не може обмежуватися лише стабілізаційною, наглядовою чи антикризовою логікою. Вона має бути зорієнтована також на розвиток банківського сектору, стимулювання кредитної активності, участь банків у фінансуванні відбудови, розширення доступу

до фінансових послуг, захист споживачів, цифрову безпеку та адаптацію національної регуляторної архітектури до європейських стандартів.

Особливої ваги тема набуває в контексті європейської інтеграції України. Гармонізація банківського регулювання із нормами та практиками Європейського Союзу передбачає не лише формальне оновлення нормативно-правової бази, а й підвищення інституційної спроможності суб'єктів державного регулювання, розвиток ризик-орієнтованого нагляду, удосконалення процедур врегулювання банків, посилення захисту вкладників і споживачів фінансових послуг, а також впровадження цифрових регуляторних інструментів.

Важливим є те, що автор розглядає банківську систему не лише як сукупність банківських установ або сегмент фінансового ринку, а як стратегічний об'єкт публічного управління, розвиток якого залежить від узгодженості державної політики, регуляторних механізмів, інституційної координації, інформаційно-аналітичного забезпечення, цифрової трансформації та системи оцінювання результативності державного впливу.

Таким чином, обрана тема є актуальною, своєчасною та суспільно значущою, а її дослідження безпосередньо відповідає предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», оскільки в центрі роботи перебувають саме механізми державного регуляторного впливу на розвиток банківської системи України.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому та структурної побудови

Дисертаційна робота Єрмака В. О. є самостійним, завершеним і цілісним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано теоретичні засади, розроблено структурно-функціональну модель комплексного механізму та сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України.

Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає меті й завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову

новизну, практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію та публікації здобувача.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку банківської системи» автор розкриває понятійно-категоріальний апарат дослідження, аналізує теоретичні підходи до розуміння банківської системи як об'єкта публічного управління, а також визначає зміст і структуру механізмів державного регулювання розвитку банківської системи та їх інклюзивний вимір. Позитивної оцінки заслуговує прагнення автора вийти за межі суто фінансово-економічного розуміння банківської системи і показати її як складну публічно значущу підсистему, що потребує цілеспрямованого державного регуляторного впливу.

У другому розділі «Сучасний стан та ефективність механізмів державного регулювання розвитку банківської системи» проаналізовано інституційно-правове, інформаційно-аналітичне та цифрове забезпечення державного регулювання банківської системи України. Автором виявлено ключові проблеми й протиріччя сучасної регуляторної моделі, серед яких фрагментарність інституційної координації, недостатня інтегрованість цифрових інструментів у процес прийняття регуляторних рішень, обмежена спроможність стимулювати довгострокове кредитування та фінансування післявоєнної відбудови.

У третьому розділі «Удосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України» обґрунтовано стратегічні напрями удосконалення механізмів державного регулювання, розроблено структурно-функціональну модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи, а також визначено шляхи її впровадження й оцінювання результативності. Саме цей розділ становить найбільш вагому авторську частину роботи, оскільки в ньому запропоновано цілісне бачення державного регулювання як управлінського циклу, що включає визначення цілей, застосування взаємопов'язаних механізмів впливу, оцінювання результатів і управлінську корекцію.

Позитивно слід оцінити доведення авторської конструкції до прикладного рівня. У роботі не лише сформульовано загальні напрями вдосконалення

державного регулювання, а й запропоновано логіку впровадження комплексного механізму, систему індикаторів оцінювання його результативності та контур зворотного зв'язку, що забезпечує можливість коригування регуляторних рішень відповідно до змін стану банківської системи, потреб економіки, цифрових ризиків і завдань післявоєнного відновлення України.

Зміст дисертації відповідає її темі, меті та поставленим завданням. Виклад матеріалу є логічним, послідовним, термінологічно коректним. Оформлення роботи загалом відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри економічної політики та менеджменту Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер 0120U105742).

Особистий внесок здобувача полягає в концептуальному обґрунтуванні структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. З огляду на значення банківської системи для розвитку людського потенціалу, фінансової інклюзії, цифрового доступу до фінансових послуг, підтримки підприємництва й відновлення економічної активності, тема дисертації органічно пов'язана із зазначеним напрямом науково-дослідної роботи.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації Єрмака В. О., є достатньо обґрунтованими та логічно впливають зі змісту проведеного дослідження. Автором використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема системний аналіз, діалектичний метод, аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, абстрагування й узагальнення, історико-логічний метод,

порівняльний аналіз, структурно-функціональний аналіз, проблемно-орієнтований аналіз, метод моделювання та узагальнення практики державного регулювання.

Методологічна база дослідження є адекватною його меті та завданням. Використання системного аналізу дозволило розглядати банківську систему як складний об'єкт публічного управління, структурно-функціональний аналіз – визначити взаємозв'язок між суб'єктами регулювання, механізмами впливу та результатами розвитку, а метод моделювання – обґрунтувати авторську структурно-функціональну модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України.

Інформаційно-емпіричну основу дисертації становлять нормативно-правові акти України, аналітичні та статистичні матеріали Національного банку України, стратегічні документи розвитку фінансового сектору, матеріали Кабінету Міністрів України, звіти міжнародних фінансових організацій, документи Європейського Союзу, ОЕСР та інших міжнародних інституцій, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів.

Важливим також є те, що автор не обмежується аналізом нормативно-правових актів або окремих показників функціонування банківської системи. У роботі послідовно простежено причинно-наслідковий зв'язок між якістю державного регулювання, інституційною координацією, цифровим та інформаційно-аналітичним забезпеченням, фінансовою інклюзією і фактичними результатами розвитку банківської системи. Це посилює наукову переконливість отриманих висновків і відповідає логіці дослідження у сфері публічного управління та адміністрування.

Обґрунтованість результатів посилюється тим, що автор послідовно пов'язує теоретичні положення з аналізом чинної регуляторної практики та переходить від виявлення проблем до формування конкретних напрямів удосконалення. Висновки дисертації відповідають поставленим завданням і відображають основні результати проведеного дослідження.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і концептуальних підходів до вдосконалення процесу державного регулювання розвитку банківської системи України.

До найбільш вагомих результатів, отриманих автором, слід віднести те, що вперше обґрунтовано структурно-функціональну модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Запропонована модель розкриває державне регулювання як цілісний цикл публічного управління: від визначення суб'єктами регулювання стратегічних цілей і застосування взаємопов'язаних механізмів впливу до оцінювання результатів розвитку банківської системи та управлінської корекції рішень.

Суттєвим є те, що авторська модель не обмежується описом окремих нормативно-правових, наглядових чи фінансово-економічних інструментів, а поєднує їх у цілісну систему, спрямовану на досягнення таких результатів розвитку банківської системи, як стійкість, кредитна активність, доступність банківських послуг, довіра, цифрова безпека, фінансова інклюзія та наближення до європейських стандартів.

У роботі удосконалено підхід до впровадження комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Його зміст полягає в узгодженні стратегічних цілей, повноважень суб'єктів регулювання, нормативно-правових, інституційних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних і цифрових засобів впливу з очікуваними результатами розвитку банківської системи.

Також удосконалено систему оцінювання результативності комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. На відміну від підходів, зосереджених переважно на показниках фінансової стійкості та виконанні регуляторних вимог, запропонована система охоплює стабілізаційні, кредитно-інвестиційні, інституційні, інформаційно-аналітичні, цифрові, інклюзивні, євроінтеграційні та коригувальні індикатори.

Науково значущим є й удосконалення контуру зворотного зв'язку та управлінської корекції у системі державного регулювання розвитку банківської

системи України. Автор обґрунтовує його не як завершальну стадію після реалізації регуляторних рішень, а як постійно діючий елемент управлінського циклу.

Подальшого розвитку набули понятійно-категоріальний апарат дослідження державного регулювання розвитку банківської системи, наукове обґрунтування інклюзивного виміру державного регулювання, а також підхід до інформаційно-аналітичного забезпечення регуляторних рішень. Ці положення мають важливе значення для розвитку науки публічного управління та адміністрування, оскільки розширюють розуміння банківської системи як складного об'єкта державного регуляторного впливу.

6. Повнота викладення основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Основні положення дисертаційної роботи викладено у 13 наукових публікаціях, з них: 1 стаття – у періодичному науковому виданні, що індексується у наукометричній базі даних Scopus; 5 статей – у наукових фахових виданнях України; 6 наукових праць – у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій і конгресів; 1 публікація – у колективній монографії.

Тематика публікацій здобувача відповідає змісту дисертації та охоплює питання фінансової інклюзії, цифрової трансформації банківської системи, впровадження технологій штучного інтелекту, міжнародної технічної та фінансової допомоги для відновлення банківської системи, розвитку банківської системи у період повоєнного відновлення, ролі банків у розвитку мобільних фінансових послуг, блокчейн-технологій, реформування банківської системи в умовах децентралізації та євроінтеграції.

У публікаціях, виконаних у співавторстві, визначено особистий внесок здобувача. Загалом публікаційна активність Єрмака В. О. є достатньою для підтвердження апробації основних результатів дисертаційного дослідження.

7. Дотримання академічної доброчесності

Дисертаційна робота Єрмака В. О. виконана самостійно. Використання ідей, положень і текстів інших авторів супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела. Ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи

інших порушень академічної доброчесності у дисертації не виявлено. Наукові положення, висновки та рекомендації мають самостійний характер і відповідають заявленій темі дослідження.

8. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у можливості використання сформульованих положень, висновків і рекомендацій у діяльності органів державної влади та інших суб'єктів публічного управління під час удосконалення державної регуляторної політики у банківській сфері.

Запропонована структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України може бути використана під час розроблення й актуалізації стратегічних і програмних документів розвитку фінансового сектору, посилення координації між суб'єктами регулювання, удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення, розвитку цифрових регуляторних інструментів, формування системи оцінювання результативності регуляторних рішень і підвищення фінансової інклюзії.

Практично значущим є також те, що автор пропонує розглядати оцінювання державного регулювання не лише як фіксацію стану банківської системи, а як інструмент подальшого коригування управлінських рішень. Такий підхід може бути корисним для підготовки стратегічних документів, програм підтримки кредитування, розвитку фінансової інклюзії, цифрової модернізації банківських послуг та формування механізмів участі банківської системи у післявоєнному відновленні України.

Окремі результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання дисциплін з публічного управління та адміністрування, державної економічної політики, державного регулювання фінансового сектору, фінансової безпеки, банківського регулювання та нагляду.

9. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Єрмака В. О. у цілому, її теоретичну та практичну спрямованість, слід звернути увагу на окремі положення, що мають дискусійний характер, потребують додаткового пояснення під час

публічного захисту та можуть визначати напрями подальших наукових досліджень автора.

1. Одним із важливих теоретичних результатів дисертації є розгляд банківської системи України не лише як сукупності банківських установ, а як складного об'єкта публічного управління, розвиток якого залежить від узгодженості нормативно-правових, інституційних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних, цифрових та інклюзивних механізмів державного регулювання. Такий підхід є методологічно виправданим і дозволяє автору вийти за межі суто фінансово-економічного аналізу банківського сектору.

Разом із тим, на мій погляд, подальшої конкретизації потребує співвідношення понять «банківська система» і «банківський сектор», які в окремих фрагментах роботи використовуються близько за змістом. У дисертації загалом простежується авторське розуміння банківської системи як ширшої інституційно-регуляторної цілісності, що охоплює банки, регуляторне середовище, наглядові інституції, платіжну інфраструктуру, систему гарантування вкладів та інші елементи. Водночас банківський сектор доцільно було б послідовніше трактувати як сукупність банківських установ та їх ринкової діяльності.

Більш чітке розмежування цих понять, особливо у підрозділах 1.1, 1.2 та 3.2, дозволило б посилити понятійно-категоріальну точність дослідження і ще виразніше показати специфіку банківської системи саме як об'єкта державного регуляторного впливу та публічного управління.

2. Центральним науковим результатом дисертації є запропонована структурно-функціональна модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Позитивно слід оцінити те, що автор не обмежується описом окремих регуляторних інструментів, а намагається поєднати суб'єктів регулювання, стратегічні цілі, механізми впливу, очікувані результати, систему оцінювання та управлінську корекцію в єдину логіку публічного управління.

Водночас у межах цієї моделі, на мою думку, дещо більшої уваги потребує роль державних банків як особливого інституційного каналу реалізації державної

політики у банківській сфері. З огляду на їх значну частку в банківській системі України, участь у реалізації державних програм, підтримці кредитування, забезпеченні фінансової інклюзії та потенційній участі у фінансуванні післявоєнної відбудови, державні банки можуть розглядатися не лише як частина об'єкта регулювання, а й як важливий інструмент реалізації окремих розвиткових завдань держави. Детальніше висвітлення цього аспекту дозволило б посилити прикладну спрямованість запропонованої моделі та чіткіше показати, яким чином держава може використовувати потенціал державних банків без підміни ринкових механізмів адміністративним впливом і без створення надмірних ризиків для фінансової стабільності.

3. У дисертації достатньо повно розкрито інституційно-правове забезпечення державного регулювання банківської системи, а також обґрунтовано значення координації між ключовими суб'єктами регуляторного впливу. Сильною стороною роботи є те, що автор розглядає державне регулювання не як одновимірну діяльність окремого органу, а як складну систему взаємодії Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, державних банків та інших інституцій.

Разом із тим, у контексті аналізу ролі державних банків доцільним видається більш детальне розкриття питань корпоративного врядування, зокрема функціонування наглядових рад, визначення ризик-апетиту, забезпечення прозорості управлінських рішень, а також узгодження комерційних і публічних цілей діяльності таких банків. Це питання є особливо важливим в умовах, коли державні банки одночасно мають залишатися фінансово стійкими установами і брати участь у виконанні завдань державної політики. На мій погляд, додаткове висвітлення корпоративного врядування у державних банках могло б поглибити інституційний блок дисертації та посилити зв'язок між теоретичною моделлю комплексного механізму і практичними умовами її реалізації у банківській системі України.

4. Позитивної оцінки заслуговує запропонована автором система оцінювання результативності комплексного механізму державного регулювання розвитку

банківської системи України. Вона охоплює стабілізаційні, кредитно-інвестиційні, інституційні, інформаційно-аналітичні, цифрові, інклюзивні, євроінтеграційні та коригувальні індикатори, що дозволяє оцінювати не лише формальне виконання регуляторних вимог, а й фактичний вплив державного регулювання на розвиток банківської системи.

Водночас, на мою думку, у цій системі можна було б більш чітко виокремити показники, пов'язані з депозитною базою, довірою вкладників і поведінковими реакціями населення. В умовах криз, воєнних ризиків та інформаційної нестабільності саме довіра вкладників значною мірою визначає ресурсну стійкість банків, стабільність депозитної бази, прогнозованість поведінки клієнтів та здатність банківської системи виконувати функції фінансового посередництва. Додаткове включення таких показників до системи оцінювання могло б підвищити її аналітичну чутливість до кризових явищ і дозволило б повніше враховувати не лише інституційні та фінансові параметри банківської системи, а й поведінковий вимір її стійкості та розвитку.

Водночас висловлені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не ставлять під сумнів основні наукові результати дисертації, її теоретичну та практичну значущість і можуть бути враховані автором під час подальшого розвитку запропонованих наукових положень, їх формалізації та практичної апробації у сфері державного регулювання розвитку банківської системи України.

10. Загальний висновок

Дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» є завершеним, самостійним і цілісним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для розвитку науки публічного управління та адміністрування. У дисертації розв'язано актуальне наукове завдання щодо обґрунтування теоретичних засад, розроблення структурно-функціональної моделі комплексного механізму та формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської

системи України. Робота має внутрішню логіку, належну методологічну основу, достатній рівень наукової новизни, практичну спрямованість і відповідає заявленій темі.

Зміст дисертаційної роботи відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Основні результати дослідження відображено у наукових публікаціях здобувача, а сформульовані зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. За структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

Враховуючи вищезазначене, вважаю, що дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії і скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, а її автор Єрмак Валерій Олександрович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент

завідувачка кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
економічного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна,
доктор економічних наук, доцент

Ольга ГЛУЩЕНКО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 23:15:14 23.08.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Глущенко_О_В_на_дисертацію_Єрмака_В_О_.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 33.9 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Глущенко_О_В_на_дисертацію_Єрмака_В_О_.docx
Розмір файлу без підпису: 29.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ГЛУЩЕНКО ОЛЬГА ВІКТОРІВНА

П.І.Б.: ГЛУЩЕНКО ОЛЬГА ВІКТОРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2691917564

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 23:15:13 23.08.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000ACB5610183F3D307

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.08.19 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
ДУНАЄВУ Ігорю Володимировичу

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента – доцента кафедри фінансів, банківської справи та страхування економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата економічних наук, доцента Швайко Мар'яни Леонідівни на дисертаційну роботу Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування актуальності теми дисертації

Актуальність дисертаційної роботи Єрмака В. О. визначається тим, що банківська система України в умовах європейської інтеграції та цифрової трансформації виконує значно ширшу роль, ніж традиційне фінансове посередництво. Вона забезпечує не лише стабільність платежів і довіру до фінансових інститутів, а й створює передумови для кредитування економіки, підтримки підприємництва, фінансової інклюзії та післявоєнного відновлення держави.

Більш того, повномасштабне російське вторгнення на територію України істотно змінило умови функціонування банківського сектору. З одного боку, банківська система підтвердила свою здатність залишатися операційно стійкою, підтримувати платіжну інфраструктуру, забезпечувати доступ громадян і бізнесу до фінансових послуг та виконувати функції критично важливої фінансової інфраструктури. З іншого – воєнні ризики посилили навантаження на якість банківських активів, кредитну активність,

ресурсну базу банків, захист прав споживачів фінансових послуг і можливості довгострокового фінансування реального сектору. За таких умов державне регулювання банківської системи не може зводитися лише до підтримання фінансової стабільності та дотримання пруденційних вимог. Ці завдання залишаються базовими, однак для сучасної України не менш важливими є розвиток кредитно-інвестиційної функції банків, підтримка малого і середнього бізнесу, залучення міжнародних фінансових ресурсів, цифрова модернізація банківських послуг, розширення фінансової доступності та формування регуляторного середовища, сумісного з європейськими підходами.

У цьому контексті принципово важливо, що автор обирає саме публічно-управлінську рамку аналізу. Банківська система у дисертації розглядається не тільки як сукупність банківських установ або сегмент фінансового ринку, а як об'єкт державного регулювання, розвиток якого залежить від узгодженості стратегічних цілей, нормативно-правових рішень, інституційної взаємодії, цифрових інструментів, інформаційно-аналітичного забезпечення та здатності регуляторної системи до своєчасної корекції.

Саме така постановка проблеми є особливо значущою для спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». У центрі роботи перебувають не банківські операції у вузькому розумінні, а механізми державного впливу на розвиток банківської системи, їх результативність, взаємозв'язок і здатність відповідати на виклики воєнного та післявоєнного періодів. Отже, обрана тема є актуальною, науково обґрунтованою та практично важливою, оскільки безпосередньо пов'язана з удосконаленням державної регуляторної політики у банківській сфері та забезпеченням фінансових передумов відновлення України.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому та структурної побудови

Дисертаційна робота Єрмака В. О. має завершений характер і побудована за логікою поступового розкриття наукової проблеми: від

теоретичного обґрунтування банківської системи як об'єкта публічного управління до аналізу чинних механізмів державного регулювання та формування авторської моделі їх удосконалення.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі належним чином обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, сформульовано положення наукової новизни, практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію та публікації здобувача.

Перший розділ має теоретико-методологічне спрямування. У ньому автор уточнює понятійно-категоріальний апарат дослідження, аналізує підходи до розуміння банківської системи як об'єкта публічного управління, розкриває зміст механізмів державного регулювання її розвитку та окремо акцентує увагу на інклюзивному вимірі. Позитивним є те, що розвиток банківської системи розглядається не лише через призму фінансової стійкості, а й через її здатність забезпечувати кредитування, доступність послуг, цифрову взаємодію, довіру та підтримку економічного відновлення.

У другому розділі зосереджено увагу на сучасному стані та результативності механізмів державного регулювання розвитку банківської системи України. Автор аналізує інституційно-правове, інформаційно-аналітичне та цифрове забезпечення, розглядає регуляторні підходи, що сформувалися в умовах криз і воєнних викликів, а також виявляє проблеми, які обмежують розвитковий потенціал банківської системи. Суттєвим є те, що аналіз не зводиться до опису нормативного середовища: у роботі простежується зв'язок між регуляторними рішеннями, інституційною координацією, цифровими інструментами, кредитною активністю та фінансовою інклюзією.

Третій розділ містить основні авторські положення щодо вдосконалення державного регулювання. У ньому визначено стратегічні напрями розвитку регуляторної політики, розроблено структурно-функціональну модель

комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України, а також запропоновано підходи до її впровадження й оцінювання результативності. Важливо, що авторська модель має не декларативний, а управлінський характер: вона пов'язує суб'єктів регулювання, стратегічні цілі, механізми впливу, очікувані результати, систему індикаторів, зворотний зв'язок і управлінську корекцію.

Окремо слід відзначити, що дисертація має внутрішню змістову цілісність. Теоретичні положення першого розділу використовуються для аналізу другого розділу, а виявлені проблеми та протиріччя знаходять продовження у пропозиціях третього розділу. Це забезпечує логічний перехід від постановки проблеми до формування авторської конструкції її вирішення.

Загалом зміст дисертації відповідає її темі, меті й завданням. Робота виконана на належному науковому рівні, виклад матеріалу є послідовним, а структура достатньо збалансована для розкриття заявленої проблематики.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри економічної політики та менеджменту Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер 0120U105742).

Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Зміст роботи кореспондується з тематикою зазначеної науково-дослідної теми, оскільки розвиток банківської системи впливає на фінансову доступність, підприємницьку активність, цифрову взаємодію громадян і бізнесу з фінансовими інститутами, а також на створення умов для реалізації людського потенціалу в інноваційній економіці. Отримані результати мають самостійне значення для розвитку наукових

положень публічного управління та адміністрування у сфері державного регулювання фінансово-банківського сектору.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується послідовною дослідницькою логікою, використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, а також опрацюванням широкої нормативної, аналітичної та наукової бази.

Мета дисертації спрямована на обґрунтування теоретичних засад, розроблення структурно-функціональної моделі комплексного механізму та формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України. Для її досягнення автором сформульовано взаємопов'язані завдання, що охоплюють теоретичний, аналітичний і прикладний рівні дослідження.

Методологічну основу роботи становлять системний аналіз, діалектичний метод, аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування й узагальнення, історико-логічний метод, порівняльний аналіз, структурно-функціональний аналіз, проблемно-орієнтований аналіз, моделювання та узагальнення практики державного регулювання. Застосування цих методів відповідає характеру поставлених завдань.

Системний підхід дав можливість розглядати банківську систему як багаторівневий об'єкт публічного управління, який поєднує інституційні, нормативні, економічні, цифрові й соціальні складові. Структурно-функціональний аналіз використано для визначення ролі суб'єктів державного регулювання, механізмів впливу та очікуваних результатів. Метод моделювання дозволив автору сформулювати структурно-функціональну модель комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи.

Інформаційну основу дослідження становлять нормативно-правові акти України, офіційні статистичні й аналітичні матеріали Національного банку України, стратегічні документи розвитку фінансового сектору, матеріали Кабінету Міністрів України, документи Європейського Союзу, ОЕСР та інших міжнародних інституцій, звіти міжнародних фінансових організацій, а також наукові праці українських і зарубіжних дослідників.

Позитивним є те, що автор послідовно пов'язує виявлені проблеми банківської системи з особливостями функціонування конкретних механізмів державного регулювання. Це дозволяє не лише констатувати наявність регуляторних дисфункцій, а й обґрунтувати напрями їх подолання через удосконалення нормативно-правового, інституційного, фінансово-економічного, інформаційно-аналітичного, цифрового та інклюзивного забезпечення.

Висновки дисертації відповідають поставленим завданням, а сформульовані рекомендації мають прикладний характер і логічно випливають із проведеного аналізу. Загалом основні положення роботи є аргументованими, внутрішньо узгодженими та достатньо переконливими.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна

Наукова новизна дисертації Єрмака В. О. полягає в розвитку теоретичних і прикладних положень щодо державного регулювання розвитку банківської системи України як об'єкта публічного управління. Найбільш вагомим результатом роботи є розроблення структурно-функціональної моделі комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Ця модель дозволяє представити державне регулювання не як сукупність розрізнених нормативних або наглядових інструментів, а як цілісну управлінську конструкцію, у межах якої поєднуються суб'єкти регулювання, стратегічні цілі, механізми впливу, банківська система як об'єкт регулювання, очікувані результати, моніторинг, оцінювання та управлінська корекція.

Суттєвою особливістю запропонованого підходу є включення до моделі контуру зворотного зв'язку. Його значення полягає в тому, що результати моніторингу й оцінювання не залишаються лише інформаційним підсумком реалізованих регуляторних рішень, а мають використовуватися як підстава для подальшого коригування цілей, інструментів і процедур державного впливу на банківську систему.

До положень, які удосконалено, належить підхід до впровадження комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи України. Його сутність полягає в узгодженні стратегічних цілей, повноважень суб'єктів регулювання, нормативно-правових, інституційних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних і цифрових засобів впливу з очікуваними результатами розвитку банківської системи.

Удосконалено також систему оцінювання результативності комплексного механізму. Її перевагою є те, що вона не обмежується традиційними показниками фінансової стійкості або виконанням регуляторних нормативів, а охоплює стабілізаційні, кредитно-інвестиційні, інституційні, інформаційно-аналітичні, цифрові, інклюзивні, євроінтеграційні та коригувальні індикатори.

Подальшого розвитку набули положення щодо розуміння банківської системи як стратегічного об'єкта публічного управління; підходи до визначення інклюзивного виміру державного регулювання; наукове бачення інформаційно-аналітичного забезпечення регуляторних рішень; а також положення щодо взаємозв'язку стабілізаційної, розвиткової, цифрової та інклюзивної складових державної політики у банківській сфері. Цінність отриманих результатів полягає у тому, що вони дозволяють поєднати проблематику фінансової стійкості банківської системи з питаннями кредитування економіки, підтримки малого і середнього бізнесу, цифрової модернізації, фінансової інклюзії, європейської інтеграції та післявоєнного відновлення. У сукупності зазначені положення формують цілісну концепцію вдосконалення державного регулювання розвитку банківської системи України.

6. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Основні результати дисертаційного дослідження Єрмака В. О. відображено у 13 наукових працях. Одна стаття опублікована у виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, п'ять статей – у наукових фахових виданнях України, шість праць мають апробаційний характер, одна публікація – у колективній монографії. Тематика публікацій безпосередньо пов'язана з основними напрямками дисертаційної роботи. У них висвітлено питання фінансової інклюзії, фінансової грамотності, розвитку банківської системи у післявоєнний період, залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги, впровадження технологій штучного інтелекту, мобільних фінансових послуг, блокчейн-технологій, ролі банківської системи у розвитку територіальних громад, а також реформування банківської системи в умовах децентралізації та європейської інтеграції.

У статті, опублікованій у виданні, що індексується у Scopus, розглянуто роль фінансової інклюзії в економічному зростанні. Це змістовно узгоджується з одним із важливих положень дисертації – розумінням фінансової інклюзії як складової результативності державного регулювання розвитку банківської системи.

Фахові публікації здобувача розкривають ключові складові теми: цифрову трансформацію банківської системи, впровадження штучного інтелекту, фінансову інклюзію, міжнародну допомогу для відновлення банківської системи та проблематику післявоєнного розвитку.

Публікації апробаційного характеру доповнюють основну логіку дисертації, оскільки стосуються мобільних фінансових сервісів, блокчейн-технологій, банківського забезпечення розвитку територіальних громад, інвестиційної політики та євроінтеграційних аспектів реформування банківської системи.

У публікаціях, виконаних у співавторстві, конкретизовано особистий внесок здобувача. Це дає підстави вважати, що основні наукові положення

дисертації належним чином представлені в наукових працях Єрмака В. О. та пройшли необхідну апробацію.

7. Дотримання академічної доброчесності

Аналіз дисертаційної роботи дає підстави позитивно оцінити дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності. Використані в роботі ідеї, положення, аналітичні матеріали та результати інших авторів супроводжуються відповідними бібліографічними посиланнями. Авторські положення, які винесені на захист, логічно інтегровані у структуру дисертації та мають самостійний характер. Для наукових публікацій, виконаних у співавторстві, визначено особистий внесок Єрмака В. О. Ознак, які давали б підстави ставити під сумнів самостійність виконаного дослідження або наявність порушень академічної доброчесності, під час аналізу роботи не виявлено.

8. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення дисертації полягає у можливості використання запропонованих положень і рекомендацій під час формування та реалізації державної регуляторної політики у банківській сфері.

Запропонована структурно-функціональна модель комплексного механізму може бути корисною для органів державної влади, Національного банку України, інших суб'єктів публічного управління та учасників формування політики розвитку фінансового сектору. Її положення можуть застосовуватися під час оновлення стратегічних і програмних документів, удосконалення регуляторної координації, розвитку цифрового нагляду, посилення інформаційно-аналітичного забезпечення та формування системи оцінювання результативності регуляторних рішень.

Практичний інтерес становить поєднання стабілізаційної та розвиткової логіки державного регулювання. Такий підхід дозволяє розглядати банківську систему не лише як сферу підтримання фінансової стійкості, а й як

інституційний ресурс кредитування економіки, підтримки підприємництва, фінансової інклюзії та післявоєнного відновлення України. Важливими для практики є також положення щодо використання інформаційно-аналітичних і цифрових інструментів. Їх застосування може підвищити оперативність моніторингу банківських ризиків, якість оцінювання регуляторних наслідків, своєчасність виявлення відхилень і обґрунтованість управлінської корекції.

Окремі результати можуть бути використані під час формування підходів до підтримки банківського кредитування малого і середнього бізнесу, розвитку фінансової доступності, удосконалення регуляторного супроводу цифрових фінансових послуг, залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги, а також оцінювання участі банківської системи у післявоєнному відновленні. Крім того, результати дисертації можуть застосовуватися в освітньому процесі під час викладання дисциплін з публічного управління та адміністрування, державної економічної політики, банківського регулювання, фінансової безпеки, монетарної політики та розвитку фінансового сектору.

9. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Високо оцінюючи теоретичний рівень, внутрішню логіку та практичну спрямованість дисертаційної роботи Єрмака В. О., вважаю за необхідне звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер і потребують додаткового пояснення під час публічного захисту.

1. У дисертації банківська система обґрунтовано розглядається як об'єкт державного регулювання та публічного управління. Автор переконливо показує, що її розвиток залежить не лише від внутрішньої діяльності банків, а й від якості нормативно-правового, інституційного, фінансово-економічного, інформаційно-аналітичного, цифрового та інклюзивного забезпечення. Водночас, на мій погляд, додаткової конкретизації потребує співвідношення механізмів державного регулювання розвитку банківської системи та інструментів монетарної політики Національного банку України. Монетарна політика має власну цільову природу, пов'язану передусім із забезпеченням

цінової стабільності, управління ліквідністю, процентною політикою та функціонуванням каналів монетарної трансмісії. Разом із тим її інструменти істотно впливають на ресурсну базу банків, кредитну активність, процентні умови та поведінку учасників фінансового ринку.

Тому більш чітке розмежування цих площин дозволило б посилити методологічну точність роботи та показати, де саме проходить межа між банківським регулюванням як складовою публічного управління розвитком банківської системи і монетарною політикою як окремим напрямом макрофінансового впливу.

2. Одним із важливих положень дисертації є висновок про те, що стабільність банківської системи не завжди автоматично трансформується у достатню кредитну активність. Автор слушно акцентує увагу на обмеженій спроможності чинної регуляторної моделі стимулювати довгострокове кредитування, підтримувати розвиткову функцію банківської системи та забезпечувати фінансування післявоєнної відбудови.

Разом із тим у роботі можна було б глибше розкрити проблему непрацюючих кредитів як одного з чинників, що впливає на кредитний потенціал банків. У воєнний та післявоєнний періоди погіршення якості кредитного портфеля, зростання ризиків позичальників і потреба у формуванні резервів можуть суттєво звужувати можливості банків щодо фінансування бізнесу та інвестиційних проєктів.

У цьому контексті перспективним виглядає подальше уточнення регуляторних підходів до балансування між очищенням банківських балансів, підтриманням достатності капіталу, вимогами до ризик-менеджменту та потребою активізації кредитування реального сектору економіки. Така деталізація посилила б прикладну спрямованість запропонованого механізму в частині забезпечення кредитно-інвестиційної функції банківської системи.

3. У дисертації малий і середній бізнес розглядається як важлива група користувачів банківських послуг та потенційних отримувачів кредитної підтримки. Такий підхід є виправданим, оскільки МСП дійсно відіграють

значну роль у збереженні зайнятості, підтриманні локальної економічної активності, формуванні податкової бази громад і відновленні підприємницького середовища.

Водночас, на мій погляд, доцільно було б чіткіше показати, чи потребує сектор малого і середнього підприємництва окремого регуляторного контуру в межах комплексного механізму державного регулювання розвитку банківської системи. Йдеться, зокрема, про державні гарантії, компенсаційні програми, механізми розподілу ризиків, пільгове кредитування, спеціальні кредитні продукти для підприємств, що беруть участь у відновленні економіки, а також критерії оцінювання результативності таких інструментів.

Уточнення цього питання дозволило б повніше пов'язати розвиток банківської системи з підтримкою підприємництва, місцевого економічного розвитку та післявоєнного відновлення, а також показати, яким чином державне регулювання може стимулювати кредитування МСП без надмірного адміністративного втручання у діяльність банків.

4. Значне місце у роботі відведено цифровій трансформації банківської системи, відкритому банкінгу, цифровим фінансовим послугам, інформаційно-аналітичному забезпеченню регуляторних рішень і кібербезпеці. Це відповідає сучасним тенденціям розвитку фінансового сектору, оскільки цифрові інструменти дедалі більше впливають на доступність, швидкість, безперервність і безпеку банківських послуг.

Водночас питання можливої «цифрової гривні» та її впливу на банківське посередництво, монетарну трансмісію, платіжну інфраструктуру, фінансову інклюзію і поведінку споживачів фінансових послуг могли б бути окремо деталізовані в контексті перспектив розвитку цифрового регуляторного середовища. Потенційне впровадження цифрової валюти центрального банку може змінити характер взаємодії між Національним банком України, комерційними банками, платіжними установами, бізнесом і громадянами.

У зв'язку з цим під час захисту доцільно було б уточнити позицію автора щодо того, яким чином перспективи цифрової гривні можуть бути враховані в комплексному механізмі державного регулювання розвитку банківської системи України. Такий акцент дозволив би повніше окреслити майбутні напрями цифрової модернізації банківської системи та потенційні регуляторні виклики, пов'язані з трансформацією платіжного середовища.

Наведені зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер. Вони не ставлять під сумнів наукову новизну, обґрунтованість основних результатів та загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Порухнені питання можуть слугувати напрямами подальшої конкретизації, практичної апробації та розвитку запропонованого автором механізму державного регулювання розвитку банківської системи України у наступних наукових працях, а в перспективі – під час продовження дослідження цієї проблематики на рівні докторської дисертації.

10. Загальний висновок

Дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» є завершеним, самостійним і цілісним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо розвитку теоретичних положень і практичних підходів до вдосконалення механізмів державного регулювання розвитку банківської системи України.

У межах роботи сформовано послідовну наукову концепцію, за якою банківська система розглядається не лише як сукупність фінансових установ або об'єкт банківського нагляду, а як стратегічний об'єкт публічного управління. Її розвиток пов'язується з якістю державної регуляторної політики, інституційною координацією, інформаційно-аналітичним забезпеченням, цифровою трансформацією, фінансовою інклюзією та здатністю управлінської системи до корекції.

Запропонований комплексний механізм поєднує нормативно-правові, інституційно-організаційні, фінансово-економічні, інформаційно-аналітичні, цифрові та інклюзивно-розвиткові складові. Його важливою особливістю є наявність контуру зворотного зв'язку, що дозволяє використовувати результати моніторингу й оцінювання для подальшого коригування регуляторних рішень. Одержані наукові результати є обґрунтованими, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Основні результати дисертації належним чином висвітлено у наукових публікаціях здобувача та апробовано під час наукових заходів.

Зміст роботи відповідає її назві, сформульованій меті, об'єкту і предмету дослідження, а отримані результати за своїм характером відповідають предметному полю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Окремо слід підкреслити, що дисертація має належний рівень внутрішньої логічної узгодженості: заявлена мета, поставлені завдання, положення наукової новизни, висновки та практичні рекомендації перебувають у змістовному взаємозв'язку. Це дає підстави розглядати роботу як завершене дослідження, результати якого можуть бути використані як у науковому дискурсі публічного управління, так і в практиці вдосконалення державної регуляторної політики у банківській сфері.

За структурою й оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Враховуючи актуальність теми, належний теоретичний і методичний рівень дисертації, обґрунтованість і наукову новизну одержаних результатів, їх практичну спрямованість, вважаю, що дисертаційна робота Єрмака Валерія Олександровича «Механізми державного регулювання розвитку банківської системи в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року

№ 44, а її автор Єрмак Валерій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

економічного факультету

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна,

кандидат економічних наук, доцент

Мар'яна ШВАЙКО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:19:14 23.08.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Швайко_М_Л_на_дисертацію_Єрмака_В_О_.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 36.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Швайко_М_Л_на_дисертацію_Єрмака_В_О_.docx
Розмір файлу без підпису: 31.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Швайко Мар'яна Леонідівна

П.І.Б.: Швайко Мар'яна Леонідівна

Країна: Україна

РНОКПП: 2845516642

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:19:02 23.08.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA1104000000CA1656007033DD05

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.08.19 13:00